

EUSKAL GRAMATIKA LEHEN URRATSAK - V

EUSKALTZAINDIA. GRAMATIKA BATZORDEA

(Mendeko perpausak-1: Osagarriak, erlatiboak,
konparaziozkoak, ondoriozkoak)

Gramatika batzordea

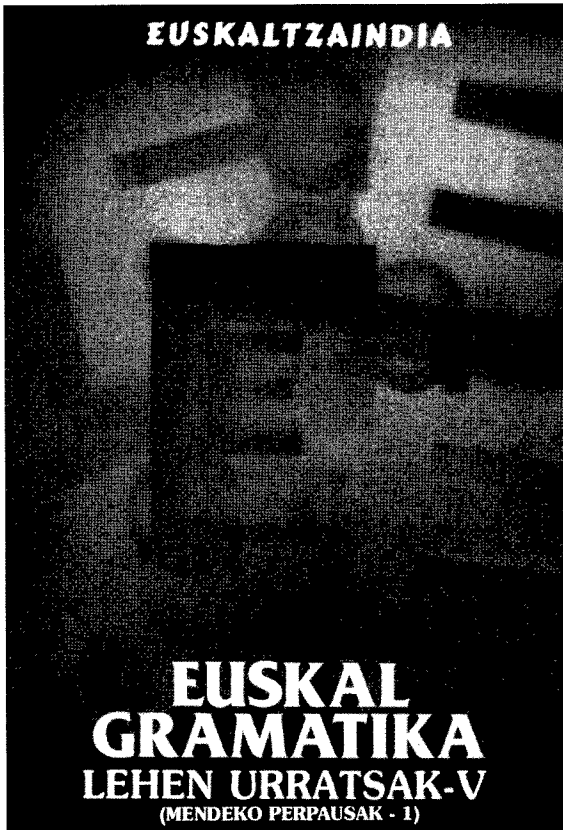
Aurkezpen gisa

Hizlariak, kantariak eta horrelakoak aurkezterakoan ohituak gaude “orain gure artean dugun honek ez du aurkezpen beharrik, aski ezaguna baita” bezalakoak entzutera. Oraingoan, aurretik beste lau haurride izan dituenez, gure *EGLU V* honek ere ez luke aurkezpen handirik behar. Dena dela, gure azken emaitza kaleratu genuenetik dagoeneko bost urte igaro direnez, agian ez dagoke soberan aurkezpen gisako hau.

Edukiaz zerbait esan beharrean gara. Aurreko liburukiei begiratzen badiegu, aski argi ikusten da *EGLU* proiektuaren nondik norakoa: perpaus bakunarekin hasi ginen, izen sintagmari eta aditz sintagmari zegozkionak aztertuz lehenbiziko bi liburukietan; ondoren, lokailuak aztertu genituen (*EGLU III*) eta azkenik, laugarrenean juntadura aztertzen saiatu ginen. Horrenbestez, azken liburuki honekin perpaus elkartuen alorrean sartu ginen. Baina perpaus elkartuak osatzeko juntaduraz ez ezik menderakuntzaz ere baliatzen gara. Horrenbestez, edozein euskal gramatikak perpaus menderatuak aztergai hartu behar ditu. Hain zuzen, liburuki honekin ematen diogu hasiera euskal gramatikaren atal nagusi honi. Eta “hasiera eman” badiogu, oraindik ere hasieran gaudelako da. Hain zuzen, gauzak uste baino motelago joan badira, aztergaiaren zailtasunean bilatu behar da arrazoia. Gaiak euskal gramatika tradizioan zenbat eta gutxiago landuak diren, hainbat handiago eskatzen dute ahalegina.

Horrenbestez, irakurleak liburuki honetan honako perpaus jokatuak aurkituko ditu: 1. kapitulan *perpaus osagarriak* biltzen dira, hauetan zehargalderak eta subjunktibozkoak ere aztertzen ditugula. 2.ean *perpaus erlatiboak* aztertzen dira, *-eN* atzizkiaz osatzen diren erlatibo “arruntak” alde batetik, baina baita izenordain erlatiboaz horniturik agertzen direnak ere: *zein ... BAIT- / -eN* taxukoak. 3. kapitulan, erlatiboekin zerikusi formala duen beste perpaus mota bat aurkezten da: *perpaus konparatiboak*. Hemen ere, erlatiboetan bezala, eredu “arruntaren” ondoan, eredu erromanikoa (*hain ... nola ... BAIT- / -eN*) dutenak ere biltzen dira 4. kapitulua, azkenik, *ondorio perpausei* eskainia dago.

Horra liburuki honen edukia. Gai gutxi, beharbada, baina zeresan handi-koak. Orain arteko euskal gramatika lanetan maiz aztertuak izan diren gaiak dira batzuk, baina beste batzuk oso gutxi aztertuak. Nolanahi ere, orain arteko gramatiketan gai hauei eskaini zaien orrialde kopuruarekin alderatuz, oraingoan zertxobait gehiago kontatzen dela pentsatzekoa da. Guk hala uste dugu. Dena dela, ez bedi irakurlea behar baino gehiago izu. Zeren liburuki honetan azalpenak eta deskribapenak ez ezik, adibide mordo bat ere biltzen saiatu gara. Izan ere, horretarako bi helburu izan ditugu gidari: batetik, arazoak ahalik eta sakonkiena deskribatzen eta argitzen saiatu, baina, bestalde, erabiltzaile arruntak itzuli baten edo esamolde baten taxu zuzena zein den erabakitzen laguntzea. Eta horretarako, maiz, azalpen agorrek edo aspergarriak baino praktikoagoak gertatzen dira ereduzko adibideak. Horra, hemen aurkituko dituzun adibide ugarien zergatikoa.

Eta jakina, adibiderik gehienak, orain arteko liburukietan bezala, *OEH*-ko corpus informatizatutik atereak dira. Badira beste batzuk bestelako testuetatik atereak ere. Eta gutxienak geuk asmatuak dira. Euskaltzaindiaren corpus horretaz baliatzeko *EJIE*-ren eta *UZEI*-ren laguntza eskergaitza izan dugu; bereziki *UZEI*-ko Miriam Urkiarena eta Lexikografia Sailarena. Haiek bilatu baitzizkigute behar genituen adibideak. Eskerrak, beraz.

Eskerrak eman behar dizkiegu halaber duela urtebete edo material honen lehen zirriborrea aurkeztu genuenean, Areatzan 1998ko uztaillean, han ahoz eta geroago idatziz oharrak egin dizkigutenei. Bereziki eskertu nahi ditugu Bittor Hidalgo eta Iñaki Zubizarreta.

Eta beti bezala, liburuki hau zerbait irekia izatea nahi genuke. Hemen ez da agortzen euskal gramatika. Gureak baino azalpen zuzenagoak edo egokia-
goak ere izango dira maiz. Denen ekarriekin noizbait euskal gramatika osoa eta egokia izango dugulakoan gaude. Ez dezagun ahantz gramatika honek, deskriptiboa izanik ere, euskararen arautzeari eta normaltzeari lagundu behar diola.

Azken ohar bat oraindik grafiei buruz. Izan ere, aurreko lanetan bezala, autore zaharren testuak gaurko ortografia-sistemara egokitu ditugu, *ch tx* bihurtuz, *c* eta *qu k* bihurtuz etab. Gainera, autoreen eta liburuen aipamenak egiteko, *Orotariko Euskal Hiztegia*-n ageri diren bezalaxe eman ditugu (zenbaite tan izenburu luzeak laburtu egin baditugu ere).